

Toimikuntien juridinen rooli Ilmailuliitossa

Avainhenkilöpäivät 28.-29.9.2024, Lahti

Toiminnanjohtaja Timo Latikka

28.9.2024

Disclaimer

- Esitys on yleisluonteinen kuvaus toimikuntien juridisesta roolista Ilmailuliitossa
- Esitys ei ole tyhjentävä

Säätelykehikko

- perustuslaki; yhdistymisvapaus
- pakottava lainsäädäntö
 - Esim. yhdistyslaissa on sekä pakottavia säädöksiä että sellaisia, joista voidaan säännöissä määrätä toisin
- yhdistyksen säännöt (joskun puhutaan ”toimintasäännöistä”)
- muu yhdistyksessä hyväksytty sääntöjä alempiasteinen määräys
 - Esim. Hallituksen ohjeet toimikunnista (12.8.2022)
- yleinen yhdistyskäytäntö
- yhdistyksessä vakiintunut käytäntö

Toimikunnat liiton säännöissä

11 § 8 kohta:

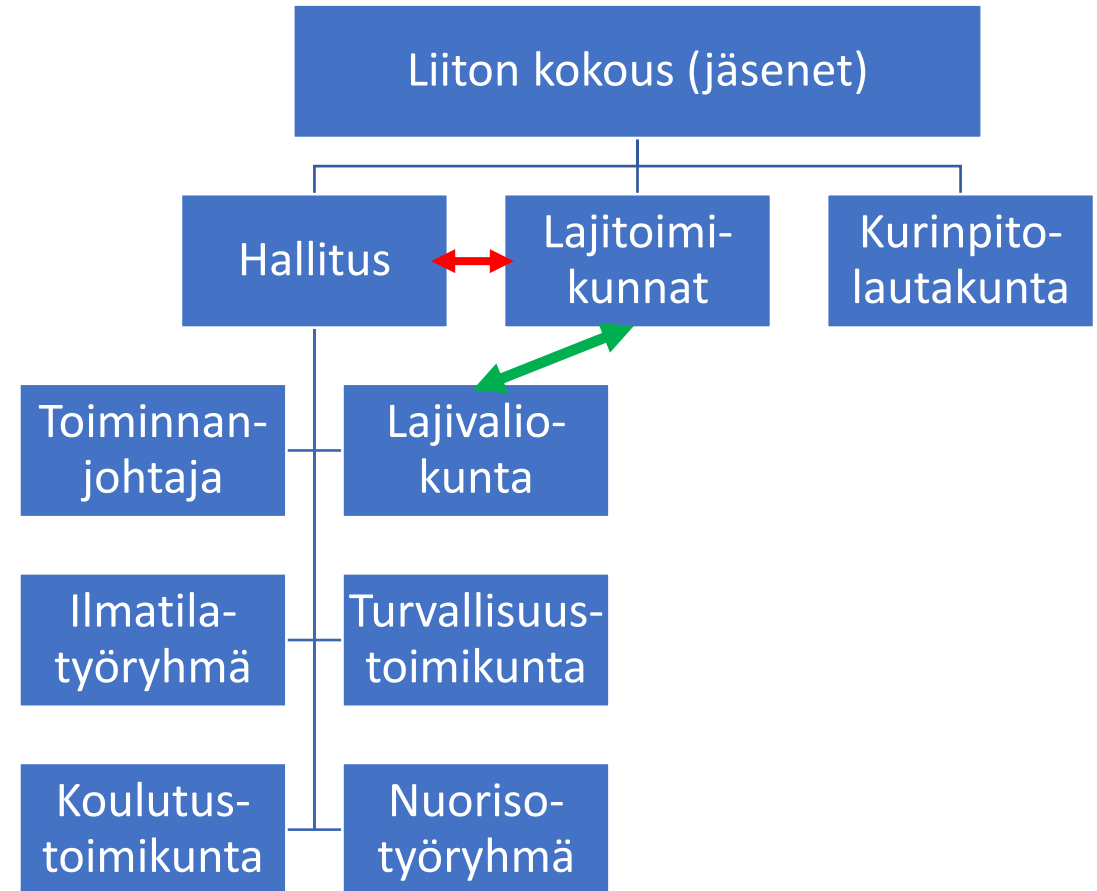
Liiton syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- vahvistetaan lajitoimikunnat sekä valitaan niiden puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat

15.8 §:

- Liiton lajitoimikuntien toimikausi on kalenterivuosi.

Hallituksen ohjeet toimikunnista

Määrittelyosa

- Pätevät jäsenet, edustavat tarvittavaa osaamista lajeista
- Kehittää aktiivisesti lajin valtakunnallista toimintaa liiton yleisten suuntaviivojen mukaisesti
- Vastaa oman alansa asioista sen korkeimpana valtakunnallisena asiantuntijaelimenä – myös viranomaisten suuntaan

Hallituksen ohjeet toimikunnista

Tehtävät-osa

- Toiminta- ja taloussuunnitelma
- Koulutus
- Kilpailutoiminta
 - Päättää SM-kilpailujen järjestäjät, ajankohdat, paikat yms. asiat
 - Nimeää edustusurheilijat ja joukkueenjohtajat
 - Kurinpitoon osallistuminen
- Kansainvälinen järjestötoiminta
 - Nimeää jäsenet FAI:n lajikomiteoihin
- Turvallisuustoiminta ja viranomaisvalvonta
 - Toimikunnat valmistelevat ja laativat lajiinsa liittyvät viralliset esitykset, lausunnot ja kannanotot. Viranomaisen suuntaan toimitetaan aina liiton toimiston kautta.
 - ”Toimikunnan on puututtava havaitsemiinsa epäkohtiin.”
- Tiedottaminen
- Palkitsemiset
 - Joko päättää itsenäisesti tai tekee ehdotuksen hallitukselle
- Avainhenkilöpäivät

Delegointikielto/-mahdollisuus

- Hallitus on ainoa lakimääräinen ja pakollinen toimielin yhdistyksessä.
- Muitakin toimielimiä yhdistyksessä voi hallituksen lisäksi olla, mutta hallitukselle lain mukaan kuuluvia tehtäviä tai vastuuta ei näille toimielimille voida siirtää.

Jos lainsäädännössä tai yhdistyksen säännöissä on määrätty jokin tehtävä nimenomaisesti yhdistyksen hallituksen tehtäväksi, siitä päättämistä tai vastuuta ei voida siirtää (delegoida) muulle toimielimelle tai toimijalle.

Hallituksen tehtäviä yhdistyslaissa

- Hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita.
- Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.
- Hallitus edustaa yhdistystä.
- Muun päätöksenteon järjestämisvelvollisuus
- Mahdollisuus päättää yhdistyksen omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä (toimivalta on annettu hallitukselle säännöissä)
- Velvollisuus yhdistyslain 31.2 §:n mukaisissa tilanteissa pöytäkirjan laadinnasta
- Oikeus tehdä moitekanne yhdistystä vastaan (yhdistyksen jäsen, hallitus tai hallituksen jäsen)
- Mitättömyyden vahvistamiskanneoikeus (yhdistyksen jäsen, hallitus tai hallituksen jäsen sekä se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan – huom! Ei kuitenkaan liiton muut toimielimet kuin hallitus, koska näillä ei ole vastaavaa edustamisoikeutta)
- Nimenkirjoitusoikeus säännöissä mainituilla, lisäksi hallitukselle on säännöissä annettu oikeus valtuuttaa valitsemansa henkilö kirjoittamaan liiton nimen ns. juoksevilla asioissa
- Hyväksyy jäsenet
- Velvollisuus avustaa toiminnantarkastajaa. Hallituksen on varattava toiminnantarkastajalle tilaisuus toimittaa toiminnantarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo sen tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota toiminnantarkastaja pyytää.
 - Sama velvollisuus avustaa tilintarkastajaa, jos yhdistyksellä on tilintarkastaja, mutta tilintarkastuslain perusteella.

Hallituksen tehtäviä liiton säännöissä

- päättää liiton liittymisestä liiton tarkoitukseen tai toimintaan läheisesti liittyvää toimintaa harjoittavaan yhteisöön tai osakkuudesta tällaisessa yhteisössä
- tekee esitykset liiton kunniapuheenjohtajaksi tai kunniajäseniksi liiton kokoukselle
- päättää liiton kokousten ajankohdan sääntöjen asettamissa puitteissa
- kutsuu liiton kokoukset koolle
- päättää siitä, voiko liiton kokoukseen osallistua postitse taikka tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla kokouksen aikana tai ennen kokousta
- vastaanottaa esitykset hallituksen puheenjohtajan ja muiden jäsenten vaaleihin
- vastaanottaa liiton kokouksissa käsiteltäväksi tarkoitetut jäsenten asia-aloitteet
- valitsee hallituksen varapuheenjohtajan
- laatii ja hyväksyy itselleen työjärjestyksen
- palkkaa toiminnanjohtajan ja nimeää tarvittaessa hänen sijaisensa
- valvoo liiton sääntöjen ja [alemman asteisten] muiden sääntöjen noudattamista
- voi ryhtyä kurinpitotoimiin joko kurinpitolautakunnan suosituksesta tai itsenäisesti (asiariippuvainen)

Hallituksen tehtäviä, jotka voidaan johtaa yhdistyslaista

- Oikeus tehdä oikeustoimia
- velvollisuus varata jäsenelle tilaisuus tutustua jäsenluetteloon
- velvollisuus vastaanottaa eronpyyntö
- velvollisuus ilmoittaa erottamisen syy jäsenelle, mikäli erottaminen kuuluu hallituksen toimivaltaan
- velvollisuus varata jäsenelle tilaisuus tulla kuulluksi erottamisasiassa, ellei syy ole jäsenmaksun maksamattomuus
- äänioikeusluettelon perusteiden antaminen kokouksen käyttöön
- velvollisuus varata jäsenelle tilaisuus tutustua pöytäkirjoihin (yhdistyksen kokousten pöytäkirjat, ei hallituksen tai muun alemman toimielimen pöytäkirjat)
- oikeus pidättäytyä toimeenpanemasta mitätöntä yhdistyksen päätöstä
- velvollisuus huolehtia hallituksen jäsenten kelpoisuuden pysymisestä
- velvollisuus huolehtia, ettei nimenkirjoittajana toimi vajaavaltainen tai konkurssissa oleva
- velvollisuus huolehtia hallituksen kokousten esteellisyysnormien noudattamisesta
- velvollisuus toteuttaa kirjanpito
- velvollisuus toteuttaa tilin- tai toiminnantarkastus

Hallitus ei ole yleistoimivaltainen

- Lähtökohtana on, että yhdistyksissä päätökset tekevät jäsenet, joko kokouksissa tai muuta menettelyä käyttäen. Hallitukselle kuuluu päätösten toimeenpano.
- Hallitus ei ole yleistoimivaltainen toimielin yhdistyksessä eikä hallituksella ole itsenäistä päätösvaltaa ellei sitä ole hallitukselle annettu
 - laissa,
 - yhdistyksen säännöissä tai
 - yhdistyksen päätöksillä
- Yhdistyksen muilla toimielimillä voi siis olla tehtäviä, jotka
 - eivät kuulu yhdistyksen kokouksen eli jäsenten tai hallituksen päätettäväksi
 - ovat asioiden valmistelua

Nostoja / esimerkkejä

- Lajitoimikunnat eivät ole itsenäisiä, juridisia yhteisöjä eivätkä ”edusta” liittoa (ry) ulospäin liitosta. Tämän takia lajitoimikunnilla ei ole oikeutta tehdä ulkopuolisen tahon kanssa liittoa sitovaa oikeustoimea, esim. sopimusta tai lahjoitusta (lahja).
 - Budjettivuoden sisään jäävät hankinnat ovat mahdollisia
- Mitä eroa on liiton lajitoimikunnilla ja muilla toimielimillä
 - Lajitoimikunnista päätetään liiton kokouksissa (kevä-, syys- tai ylimääräinen liiton kokous). Hallitus ei voi lakkauttaa lajitoimikuntaa tai valita sille puheenjohtajaa tai varapuheenjohtajaa, koska näistä päättäminen kuuluu liiton sääntöjen mukaan liiton kokoukselle.
 - Muista toimielimistä hallitus voi vapaasti päättää: perustaa, lakkauttaa, erottaa ja valita jäsenet.

Oikeuskirjallisuudessa

”Valiokuntien toiminnan ydinalueena voidaan pitää sitä kenttää, jossa hallituksenkin olisi mahdollista tehdä päätöksiä, mutta jossa hallituksen toimivalta ei ole eksklusiivinen – tässä tapauksessa alempaa tasoa poissulkeva. Näin tarkistettu doktriini on kestäväällä pohjalla, jos valiokuntien ymmärretään käyttävän tällä kohdealueella hallituksen valtaa hallituksen vastuulla. Tehtäväalue on lähemmin se, jonka hallitus on osoittanut tai joka on määrätty säännöissä. Säännöissä asiasta on tosin määrätty vain harvoin tarkkarajaisesti: pelkkä valiokunnan nimi, joka säännöissä toisinaan mainitaan, ei vielä kerro paljoakaan tehtäväkuvasta. Kun tässä tapauksessa ei vaadita hallituksen nimenomaisia päätöksiä, hallituksen kontrollin kannalta on riittävää, että se voi vahvistaa valiokuntien tekemät päätökset ja tarvittaessa estää valiokuntien päätösten täytäntöönpanon. - - [Hallitukselle] jää kuitenkin vastuu siltä osin kuin yhdistykselle syntynyt vahinko olisi ollut estettävissä valiokunnan tai toimihenkilöiden valvonnalla ja ohjeiden antamisella.”

Halila: Toimivaltajako yhdistyksissä, s. 486-487.

Oikeuskirjallisuudessa

”Valiokunnille voidaan antaa ”lopullisesti” ratkaistavaksi täytäntöönpanotoimia, sosiaalisia tapahtumia ja seremoniallisuuteen liittyviä päätöksiä. Yhdistyksen toiminta saatetaan hajauttaa niin, että yhdistys toimii valiokuntiin jakautuneena, ja kukin valiokunta saa budjetin menoyksikkönä käyttää sille varatut rahat toimintasuunnitelmasta ilmenevällä tavalla.”

Halila: Toimivaltajako yhdistyksissä, s. 488.

”Muut” toimielimet yhdistyslaissa

37 § Esteellisyys

- Hallituksen jäsen tai **yhdistyksen toimihenkilö** ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.
 - HE: Pykälässä tarkoitettuina toimihenkilöinä voidaan pitää esimerkiksi yhdistyksen nimenkirjoittajia sekä muitakin, joille on uskottu tietty yhdistyksen hallintoon kuuluva tehtävä. Niinikään toimihenkilöinä voidaan pykälää sovellettaessa pitää yhdistyksessä mahdollisesti olevien **muidenkin toimielinten** kuin hallituksen jäseniä.

39 § Vahingonkorvausvelvollisuus

- Hallituksen jäsen, toiminnantarkastaja tai **muu, joka sääntöjen perusteella hoitaa yhdistyksen hallintoon kuuluvaa tehtävää**, on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslain 10 luvun 9 §:ssä.
 - Halila – Tarasti, Yhdistysoikeus: Yhdistyksen toimihenkilö, jota saattaa kohdata korvausvelvollisuus, voi olla hallitukseen kuulumaton nimenkirjoittaja, taloudenhoitaja, sihteeri tai kuka tahansa muu yhdistyksen edustaja. **Korvausvelvolliseksi voi joutua myös sellainen toimihenkilö, jolla ei ole yhdistyksen edustusoikeutta. Toimihenkilö-käsite ei poikkea YhdL 39 §:ssä sinänsä siitä, millainen se on esteellisyyttä koskevassa YhdL 37 §:ssä.** - - Toimihenkilön korvausvastuusta olevat säännökset koskevat näin vain sellaista toimihenkilöä, joka ei ole yhdistykseen työsuhteessa.

Lähteet

- Yhdistyslaki (503/1898)
- Suomen Ilmailuliiton säännöt (31.5.2024)
- Hallituksen ohjeet toimikunnista (12.8.2022)
- HE 64/1988 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle yhdistyslaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
- *Halila, Heikki – Tarasti, Lauri*: Yhdistysoikeus, Helsinki 2017
- *Halila, Heikki*: Toimivaltajako yhdistyksissä, 1993
- *Muukkonen, Matti – Meri, Otto*: Yhdistysoikeuden perusteet, 2024

Kiitos!

Suomen Ilmailuliitto – Finlands Flygförbund ry
Lentäjäntie 3
01530 Vantaa

www.ilmailuliitto.fi

@suomenilmailuliittory

@ilmailuliitto

@ilmailuliitto

